

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Ad Lectorem, De Hieroglyphicis, Prolegomena.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

HIEROGLYPHICO-
RUM COLLECTANEA, EX
VETERIBUS ET NEOTE-
RICIS DESCRIPTA,

LIBER PRIMUS.

AD LECTOREM, DE HIEROGLY-
PHICIS, PROLEGOMENA.

ΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ dicta, sunt ænigmaticæ quædam in rebus arcanais sculpturæ, & sacra apud Ægyptios monumenta. Illi enim prius quam usitatissima esset literarum ac scripturarum ratio, vel ne facilè vulgo sacra profanarentur mysteria; non literis hæc, sed Sculptis rerum animaliumque figuris designabant, quem morem ab Hebreis mutuasse videntur. Clemens Alexandrinus, Strom. lib. 5. ait Ægyptios & Hebreos symbolis usos fuisse reconditis, ut sapientia divina eos participes efficerent, qui rebus sacris essent initiati. Addit etiam nefas existimatum Platoni, eum qui minimè purus esset, ad purum quidpiam attrectandum accedere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis olim redditæ fuisse confit, nec vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederent, sed qui primum purgati essent, seseque diligenter præparent. Observat idem eos qui ab Ægyptiis docerentur, primo quidem sequituros esse rationem, quæ Ἐπιστολογραφική dicitur, alteram qua ἑρογλυφική utebantur: tertiam & postremam ἑρογλυφική nominabant, nempe sacram quandam sculpturam vel cælaturam; ex quibus maximè celebris ea fuit qua συμβολική dicebatur. Omnes autem quotquot vetustis temporibus de rebus divinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quam Græci, rerum principia occulta esse voluerunt; & ipsum πόλεμον, ænigmatis, signis, symbolis, & allegoricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: unde Apollo Pythius λοξίας & flexiloquus cognominatus est, quod obscure ac obliquè responderet. Plutarchus lib. de Iside & Osiride veterum Ægyptiorum institutum illud fuisse ostendit, ut vel ex ordine Sacerdotum aut eorum qui militia nomen darent, ab iis reges legerentur: eo quod alii ob fortitudinem, alii autem ob sapientiam magni ac celebres haberentur. Ex bellicosis rex delectus, statim se sacerdotibus erudiendum tradebat, idemque sapientia particeps efficiebatur,

4
ejus inquam sapientiae quæ mythologiarum involucris pleraque occultabat, & ob-
scura quadam verborum fascia veritatem complectebatur.

Certè antiqua illa Pythagoræ symbola hujus Philosophiae usum non minimum
præbuere; quæ cum à Tyrrhenis (apud quos fuit educatus) vel ab Ægyptiis, quo-
rum scholas perlustravit, accepisset, ita excœluit, ut magnam suæ doctrina patem
hisce mysteriis occlusam esse voluerit. Tradit enim Jamblichus, eos olim designa-
se per navis gubernatorem supremum Deum primum motorem, & primam illam
causam rerum omnium, ut ostenderent omnia Dei nutu administrari sicut per
mundi lumen materiam generationi aptam, ipsumque corpus intelligi voleant.
Atqui & interdum non alio symbolo Deum designabant, quam oculo depicto, cui
& baculum seu sceptrum subdebant: quandoquidem Deus unus est, qui omnia
videat, & penes quem sit præcellens regiaque dignitas. Nonnulli tamen sanctem o-
culum ad aliud referunt, nempe ad naturam divinam οὐταπόνεγκτον. Hanc Æ-
gyptiorum philosophiam Chæremon complexus est, ut & Horapollo Niliacus, qui
Græcè editus existat; auxit Pythagoras, illustrarunt excellentes quidam Philosophi
& scriptores nobiles, Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Origenes Ada-
mantius, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Apulejus, Plutarchus: quamque nostra aita-
te pene intermortuam magno labore, laudabili industria, imò vero admirabilipe-
neque divino ingenio excitavit suisque perfecit numeris Joannes Pierius Valeria-
nus, magnis illis ἐργάλυφικῶν commentariis. Hujus prima sapientiae usum reine-
runt multo ante Pythagoram Moses, Jobus, David, Salomon, aliisque Hebræorum
sapientes. Sunt & qui de Chaldæorum Symbolis ex Commentariis Pſelli, quibus
Magica oracula Zoroaster exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim
figuris plantarum florum, animalium, astrorum, rerumque aliarum pleraque invol-
vebant, ut minimè putem commodius sapientiae veterum quasdam reliquias ad
nostra usque tempora transmitti potuisse. Id vero si quis velit aliquo exemplorum
specimine sibi demonstrari, statim colligit, pro fertilitatis symbolo Papaver usu-
patum, Cupressum pro morte; Olivam esse Hieroglyphicum seu symbolum pa-
cis, Lauram & Hederam ingenii semper virentis, Malum Cotoneum concubii
notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum & Capram libidinis, Leonem terroris,
iracundiae, dominatus, Solem anni, Lunam mensis: & cætera alia longe multa, quæ
immenso labore parique doctrina idem Pierius est exequutus.

De Hieroglyphicis autem ita Lucianus in Hermotimo, nullis olim literarum
figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotabantur, cujusmodi per
multa literarum loca depingunt Ægyptii, puta homines caninis aut leonis capitib-
us. Porro illud non omittendum, referente Plutarcho, solitos fuisse Ægyptios ad
templorum limina Sphynges locare, ut innuerent eam quam de rebus sacris doctri-
nam profitentur, ea sapientia constare quæ obscura sit, & involucris quibusdam la-
teat. Quemadmodum vero Hebræi arcana suas sententias & sacrosanctæ religio-
nis interpretationes mysticas omnibus indiscriminatim, literarum monumentis
manifestare noluerunt, sed potius per certam, & ordine continuato propagatio-
nem ac vivam vocem parentes filiis, atque hi suis posteris per manus tradere su-
duerunt (unde etiam Cabalam, id est depositum atque hereditariam, ut ita dicam,
accē-

acceptationem vocarunt, quam Chrysostomus in priorem ad Corinthios ἀγεαΦα quoque ab ipsis dicta fuisse commemorat:) ita consuetudinem hanc imitantes finitimi populi, potissimum Ægyptii & Indi, longo tempore, præsertim iis in rebus, quæ ad medicamentorum facultates spectant, eandem observarunt. Verumtamen cum eorum Sacerdotes postea deprehenderent, hunc modum instituendi & docendi, ob vitam nostram brevem, caducam & fluxam, nimis fore incertum ac dubium, pauloque post plane forsitan interiturum, alium faciliorem & stabiliorem exco-gitarunt, notis scilicet quibusdam & figuris, quæ tamen obscuriores essent, & sine autorum indicatione vix ab aliis intelligerentur, sacras suas ac arcanas disciplinas hac ratione desribentes. Hunc morem adhuc apud Chinenses, extremæ Asia latiss. populos (quos Sinas esse apud Ptolemæum docti existimant, alii ad Seres referunt) vigere, testantur recentiores rerum Indicarum scriptores. Diodorus Siculus lib. i. eadem ιεργλαθινα, nempe γράμματα αιγυπτίανα, vocat αιγηπτικα, & iερος, id est, sacra, illa, (lib. 3.) opponens τοις δημόσιοις, quæ δημοσια Herodoto, lib. 2. Plinius lib. 36. cap. 8. Sculpturæ illæ effigiesque, quas videmus, inquit, Ægyptiæ sunt literæ, de quibus etiam Diodorus lib. 4. Philo Jud lib. 1. de vita Mosis vocat τιμη διαστομοθλων φιλοσοφιας. Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1 & 5. υπερικλι, και τιμη αιγυπτιων θεολογιας. Ignorabiles literas nominat Apulejus, lib. 2. Metamorph. Meminit etiam eorum Plutarchus, præsertim lib. de Iside & Osiride pluribus item locis C. Tacitus lib. 2. Annalium, & Ammianus Marcellinus, lib. 17. his verbis, formarum innumeræ notas, hieroglyphicas appellatas, quas obelisco Ægyptio undique vidimus incisæ, initialis sapientiæ vetus insignit auctoritas. Volucrum enim ferarumque, etiam alieni mundi, genera multa sculpendes, ad ævi quoque sequentis ætates Imperatorum vulgarius perveniente memoria, promissa vel soluta regum vota monstrabant. Non enim, ut nunc literarum numerus præstitutus & facilis exprimit quidquid humana mens concipere potest ita prisci quoq; scriptarunt Ægyptii; sed literæ singulis nonnibus serviebant, & verbis nonnunquam integros sensus significabant. Cujus rei scientia in his interim sit duobus exemplum. Per Vulturem Naturæ vocabulum pandunt: quia mares nullos posse inter has alites inveniri, rationes memorant physica: perque speciem Apis mella conficiens indicant Regem moderatori cum jucunditate aculeos quoque innasci debere, his signis ostendentes, & alia plurima. Libro autem 12. idem historicus, de Ægyptiis agens ait, excisis parietibus, volucrum ferarumque genera multa sculperunt, & animalium species innumeræ, quas hieroglyphicorum literas appellarunt, Latini ignorabiles, Lucanus libro tertio lingua-m gicas vocat.

Ægyptiorum Sacerdotum inventioni tam ingeniosæ sapientes posteri multum ornamenti suis libris & disputationibus adjecerunt. Permulti etiam nobiles & generosi viri que principes, bellicis olim negotiis præfeti, quo sui nominis atque familiæ splendorem quam latissimè propagarent, stemmata quædam & symbola, alii sacra, alii profana omnibus usurparunt & certè omnibus penè gentibus in more possum fuit, ut speciale aliquod signum militare haberent, quo facilius cogi possem, & in unum convocari locum milites qui vel sparsi vel fusi extra castra essent. Diodorus lib. i. initium ejusmodi schematum à temporibus Osiridis repetere vide-

tur, & Pindarus canit Amphiaraum in expeditione Thebana pictum Draconem in clypeo circumtulisse; Statius Capaneum Hydræ, Polynicem Sphingis imagine fuisse usos in scutis. Agamemnon in bello Trojano pictum habuit in scuto Leonem una cum Epigrammate, *Ἄγριον Φόβον θέτειν*. Ulysses Delphinem: Hypomedon Typhonem ore fumos efflantem; Perseus Medusæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubitare potest, quin & cæteri nobiles suæ insignia familiæ, seulym-bola quædam propria sibi vendicarint. Virgilius lib. 8. Aeneidos id minimè nisi prætermittendum putavit, cum Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma signaque diligenter & studiose persecutus est. Cimborum & Teutonum bello illo horribili, qui in Mario Plutarch. describit, id memoratu dignum observat, eos populos, quanquam immanitate barbaros, suis in peltis, aliasque id genus bellicis instrumentis, non modo nitorem armorum habuisse, sed & depictas ferarum imagines. Primi imperii Romani temporibus in expeditionibus bellicis, cum acies esset educenda, vel etiam prælium committendum, pro signo foenim-nipulis utebantur: unde legiones manipulares primo appellatas esse constat. Quum vero imperium crevisset, signa alia sibi finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotaui, pro vario Principum arbitrio qui militibus præficerentur. Sed ut ea demum Aquila usurpari copta est, pro publico & perpetuo imperii Romani symbolo, sic usus invaluit, ut quæcumque legio distinctas insignia notas habe-ret. Quod posteris ita transmisum est, ut ejus rei memoria, quamquam longa temporum intercapidine, longoque spacio, & pene vetustatis oblitione demersa, scriptorum beneficio tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit Pompeji Magni annulo expressa fuisse trophæa tria, ut ante Sylla dictator fieri sibi curaverat. Plutarchus vero ait in eo summi pretii lapillo, qui Pompeji fuit, quique post mortem ejus Cæsarem coegerit ad lachrymas, Leonis conspicuam fuisse imaginemensem tenentis. Alexander Macedo serpentis imagine symbolo usus est, quod se à Iove Ammone sub forma serpentis esse genitum credi veleret. Augustus Cæsar magnum animi sui moderationem, alienumque ab omni temeritate judicium, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quem cuden-dum ea maximè causa juss erat, Papilionem una cum fluviali Cancro sculpi volu-it: altero tarditatem, altero celeritatem significans, & lente festinandum esse pre-cipiens. Eandem & Sphingis imaginem in sigillo sumpsisse memorant: quo ple-riique conjiciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & confiden-dis negotiis aliqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum com-mutavit Republica primum composita, & Alexandri symbolo postea fertur usus, fortasse ut Monarchiam, quæ dignum putabat, intelligeret: quam ubi magna planeque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imagine quam sua. Mecœnas eques, Augusto familiarissimus, Ranam usurpavit, fortasse Seriphiam, ut quibusdam placet ad arcani fidem, quam unice observabat ille, designa-dam. Titus Vespasianus, Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quod maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchora alligatum. Narratur historiis Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentariis, li-teram Hebraicam T A Y salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum,

quod

quod parietibus templi Serapidis passim visum est. Nullus est ex nostris quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem adversus Maxentium, qua, maximè signis militaribus, signum Dominica Crucis tum primum cepit: & certe crux merito pro salutis nota usurpari coepit, quod T. literæ, quod fuit olim absolutionis signum, videtur respondere, si picturam & lineas spectes. Schemata vero, seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines & peculia-
ria hominum, vel publica nationum aut civitatum symbola vetera vel recentia de-
scribere, vel explicare nostri non est instituti. In Opere Pieriano quædam occur-
runt. De nonnullis aliis fortasse pauca alia addentur! Unum hic apponamus. Verba
significant, inquit Jurisconsultus, Comment. in tit. de rerum & verb. significat. res
significantur; tametsi & res quandoque significant, ut hieroglyphica seu sacræ Æ-
gyptiorum literæ. Ad hieroglyphica accedunt emblemata, symbola, insignia, quæ
quamvis nomine differant, re ipsa multis modis convenire videntur. Alia imagi-
num gentilarum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sump-
fisse videntur imagines, ut posteriori & hodie nobiles sua illa stemmata. Si certè
nobiles dicebantur, qui sui generis imagines pro nobilitate usurpare sit auctorib.
familiali. Eas Romæ patricii in primis sibi tribuerunt, & qui soli majores magi-
stratus, nempe Ædilitatem majorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtine-
bant. Quæ imagines quales fuerint docet Polybius lib. 6. Plinius lib. 35. cap. 2. ut
etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulachra quædam oris similitudi-
nem artificiose fictam coloribus pigmentis adumbratam referentia, quas insignio-
re domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines festis die-
bus exornabant apertis armariis: cumque è propinquis aut affinis aliquis mor-
tuus efficeretur, in funere circumferebantur imagines, addito, ut magnitudine
quam simili apparet, reliquo corporis trunco; eas demum cereas fuisse mo-
net Plinius, ut inde appareat majorum imagines posteris etiam temporibus nomi-
natas, non ita tamen usurpatas. Nam insignia nobilium imagines habent illas
quidem, sed non humani vultus, ut fuerunt olim Romanorum. Pro quibus poste-
riora secula habuerunt sua illa quæ vulgo arma vocantur, id est insignia gentili-
tia; quæ ut ad honorem & gloriam veteribus usurpata sunt, postea virtutis præmia
terumque præclare gestarum aperta testimonia fuerunt.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN